

HJÄRNKRAFT

Medlemstidning för Hjärnskaedeförbundet Hjärnkraft nr 4 • 2011

Ordförandekonferens

läs mer inne i tidningen

Sveriges största företag inom
personlig assistans.

Och du bestämmer allt.

Ända sedan starten har vi arbetat efter en ledstjärna.

Att alla har rätten till ett bra liv. Hur det ser ut vet bara du. Och hur vi bäst kan hjälpa till att förverkliga det. Så självfallet är det du som är kund hos Humana som bestämmer. Och det gäller det mesta som har med dig och din assistans att göra. Uppenbarligen är det något som uppskattas. Annars hade vi nog inte blivit störst i landet. Så vill du också bestämma över Sveriges största företag inom personlig assistans, känn dig varmt välkommen.

Humana

Sveriges största företag inom personlig assistans

Gå gärna in på www.humana.se och läs mer om oss.

Ur innehållet

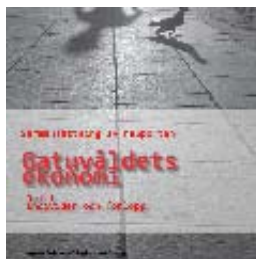
05 Vem lyssnar på ungdomarna?

Efter att ha diskuterat med många unga på skolor runt om i landet ställer sig samtalsledarna i projektet Akta huvudet frågan om det är någon som lyssnar på våra ungdomar?

06 Gatuvåldets ekonomi

Skrämmande siffror presenteras i den socioekonomiska rapporten. Ett enda misshandelsfall kan kosta uppemot 75 miljoner kronor. Men prioriterar vi rätt i Sverige?

10 Kartläggning av rehabiliteringen

Hjärnkraft och RTP har fått medel från Arvsfonden för att kartlägga brukarnas syn på hjärnskaderehabiliteringen.

12 Tema Anhörigperspektiv Anhöriga tvingas dra ett tyngre lass då assistansen dras in

Märta Söderberg har överklagat beslutet att dra in den personliga assistansen som hennes son Anders Söderberg haft i elva år. Oron är stor över vad som ska beslutas i domstolen.

18 Vi tar direktkontakt tidigt

Per-Erik Nilsson och Inger Simon besöker nyskadade personer vid Rehabcentrum i Lund. Läs om hur de arbetar för att ta kontakt och vad de diskuterar med personer som är nyskadade.

20 Ordförandekonferens på Runö

Representanterna för läns- och lokalföreningarna diskuterade kring interna frågor och vad som är viktigt för föreningarna.

30 Julkrysset i Hjärnkraft

Ansvarig utgivare

Meta Wiborgh

Redaktör

Kerstin Orsén

Redaktionskommitté

Meta Wiborgh

Marie-Jeanette Bergvall

Pia Delin Stadig

Wellamo Ericson

Grafisk form & layout

Kerstin Orsén

Omslagsbild

Pia Delin Stadig, Wellamo Ericson,

Bernt Nilsson och Marie-Jeanette

Bergvall på Runö kursgård.

Foto: Kerstin Orsén

Adress

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft

Nybohovsgränd 12, 1 tr

117 63 Stockholm

Telefon: 08-447 45 30

E-post: info@hjärnkraft.nu

Hemsida: www.hjärnkraft.nu

Tidningen utkommer

med 4 nummer per år

Prenumerationspris

220 kronor per år

Medlemsavgift:

Enskild 200 kronor/år

Familj (på samma adress)

280 kronor/år

Postgiro: 10 59-5

Hjärnskadefonden,

SFI-kontrollerat 90-konto

för insamling:

PG 90 05 07-5

Tryck

GL-tryck, Kristianstad 2011

220 kronor per år

ISSN 1651-5714

Kopiera gärna artiklar och citera ur tidningen,
men ange alltid källa.

Ordföranden har ordet

Kära vänner!

Här i Luleå har det äntligen kommit en smula snö på marken, och mörkret som känns så kompakt just nu har snart tappat makten för snart vänder det och vi rusar mot ljusare tider igen. Nu är det dags att önska varandra en riktigt God och Fridsam Helg. En del av denna tidnings innehåll visar på människor som inte kan räkna med att det blir så gott och fridsamt som vi alla skulle önska oss. Det är därför HJÄRNKRAFT behövs. Vi arbetar och har arbetat för att det ska bli tydligare

hur hjärnskaderehabiliteringen i landet ser ut och nu är det på gång flera saker: Socialstyrelsens kartläggning av hjärnskaderehabilitering. Och därtill har Hjärnkraft och Personskadeförbundet RTP har också fått medel från Arvsfonden för att genomföra en kartläggning av brukarnas syn på rehabiliteringen.

I TIDNINGEN KAN du också läsa om hur anhöriga får dra ett tungt lass då assistans dras in. Detta har du säkert hört om på radio och läst i dagspressen. Denna fråga är något som Hjärnkraft vill arbeta med.

Mitt ställningstagande i frågan om MMA (Mixed Martial Arts), som finns att läsa på Hjärnkrafts hemsida och som har diskuterats på styrelsemöte har väckt många frågor och också bestörtning bland en del medlemmar. Givetvis har Hjärnkraft som mål att undvika hjärnskador. Frågan är bara hur vi kan arbeta bäst för detta mål? Det grova våldet förekommer idag ute på gatan. Det är de ungdomar som är i riskzonen för att utöva våld på gatorna som vi tycker det är viktigast för oss att nå. I Akta huvudet har vi arbetat efter den uttalade strategin. Vi vill nå ungdomar genom samtal, information om hur sårbar hjärnan är, genom att de får möta de som lever med en hjärnskada, genom att få förebilder som valt att lämna ett destruktivt liv och idag arbeta med våldsförebyggande arbete. (samarbete med Unga KRIS). Vi kommer i januari att träffa representanter för professionen, sporten och föreningarna för fortsatta diskussioner.

DE BÅDA NATIONALEKONOMERNA Ingvar Nilsson och Anders Wade-skog har räknat ut vad gatuvåldet kostar genom att identifiera alla välfärdskostnader runt en misshandel. Över 200 olika faktorer redovisas i deras rapport som redovisades på det möte som Hjärnkraft arrangerade 13 oktober. Rapporten är ett första steg i utvärderingen av de ekonomiska effekterna av gatuvåldet i allmänhet och våld mot huvudet i synnerhet. Ett våld som ofta utövas av och mot unga män, kvällstid, kring helgerna. De totala kostnaderna för en enskild våldshändelse med två offer, förövare, vittnen och anhöriga kan långsiktigt uppgå till 75 miljoner kronor.

Trots dessa allvarstygda och på många sätt skrämmande ord vill jag avsluta där jag började. Jag hoppas du får en riktigt God Helg och innan vi vet ordet av så kommer vi höra talgoxen sjunga då januarisolen vågar sig fram.

Ett liv som räddas ska också levas!

Foto: Fotoakuten.

>>Debatt<<

Vem lyssnar på ungdomarna?

Mobbing, våld i hemmet, gatuvåld och tankar att ta sitt liv. Som samtalsledare för Hjärnskadeförbundets Hjärnkraft får vi som samtalsledare höra många röster från ungdomar på skolor som vi besöker.

Samtalsledarrollen innebär att ge information kring fysiska och psykiska konsekvenser kring våld. Vi är inte där som lärare, föräldrar, poliser eller någon annan auktoritär instans eller expertis. Vi är på skolor på ungdomarnas villkor och är inte hotfulla.

Konsekvensen av detta är att vi blir trygga unga vuxna som faktiskt har tid att sitta och prata med "Emil" och hans kompisar under en hel rast. På de skolor vi besöker får vi höra saker ungdomarna kanske aldrig vågat berätta för någon. Vi hör ofta "de har inte tid, vad ska de göra" eller att ungdomarna många gånger inte vet var de ska vända sig i frågan om närvarande vuxna.

Självklart finns det bra vuxna i ungdomars värld men efter våra tre dagar i en skola ställer vi ofta samma fråga till varandra i arbetsgruppen: Vem lyssnar på ungdomarna?

UNGDOMARNA TYCKS HA en mentalitet, där det är dem mot världen. Vi möter vuxna vilka får oss att fundera på att det kanske inte är så konstigt att ungdomarna känner så? Det suckas när de är i närheten, det hålls i väskor i kollektivtrafiken när en samling går förbi.

Ungdomar är jävligt jobbiga. De låter, de har inte alltid det bästa ordförrådet, de kan vara oförsänkda och

humöret pendlar i takt med tonårsutvecklingen. Om du är rädd när det passerar ett ungdomsgäng, (som med all säkerhet inte kommer ägna dig en tanke) vad tror du det gänget är när det dyker upp ett annat?

ALLA HAR VI blivit skrämda av ett BU! när vi passerat köksöppningen hemma. Vi har skrikit rakt ut för att vi blir rädda, och ibland har vi till och med slagit till den som skrämde, av ren reflex. Varför? För att vi blev livrädda. Är det då konstigt att våldet bland unga ökar så drastiskt? Vi har upplevt bland många ungdomar att de saknar det vuxna sällskapet.

De längtar efter en vuxen som sätter gränserna som skyddar dem mot det som de är livrädda för.

Många vill ha en vårdnadshavare som säger att det är farligt att gå ut och att de faktiskt inte får det.

Många vill att lärarna ska fråga en extra gång i en kritisk situation om vad som faktiskt hände istället för att bedöma situationen direkt.

Många ungar känner sig stigmatiserade och det skrämmar oss att den känslan redan finns på högstadiet. För om de tappar tron på att någon lyssnar vid 15 års ålder, hur ser synen på världen ut vid studenten? Om de tar studenten?

VAD HÄNDER NÄR vi får höra tragiska historier från ungdomarna på skolorna? Vi kan lyssna nu. När vissa ungdomarna tar sig mod och kraft och äntligen berättar, behöver vi inte lyssna. Men om vi inte lyssnar, vem gör det då? Vi lämnar över till andra vuxna, på föräldramöten eller samtal med lärarna. Men fortsätter inte de lyssna är ungdomen åter ensam.

Vi möter olika reaktioner på den värdefulla informationen där vi upplever att lärare inte lyssnar på oss heller. Och då har vi ett problem.

UNGDOMARNA SKRIKER EFTER vuxnas uppmärksamhet. De slår ner varandra och bär vapen. Se mig, hör mig, hjälp mig! Vi måste titta och lyssna och inte låtsas som att vi inte märker vad som sker. Ungdomsvärlden har ihjäl sig själv, bokstavligen. Våldet i vårt samhälle är inget ungdomsproblem, det är ett samhällsproblem.

Nathalie Björklund
Samtalsledare
i projektet Akta Huvudet

Erik Bolin, projektledare för Akta huvudet.

Ingvar Nilsson, nationalekonom presenterade rapporten.

Gatuvåldets ekonomi

- Individer och förlopp

– Gatuvåldet handlar om unga mäns våld mot andra unga män. Alkohol har en stor roll i våldet. Vi får inte glömma bort den mänskliga aspekten efter en misshandel med förödande konsekvenser för alla inblandade, säger Ingvar Nilsson då han presenterar rapporten Gatuvåldets ekonomi vid en konferens i Stockholm.

Nationalekonomerna Ingvar Nilsson och Anders Wadeskog har räknat ut vad gatuvåldet kostar genom att identifiera alla välfärdskostnader runt en misshandel. Över 200 olika faktorer redovisas i rapporten.

Rapporten är ett första steg i utvärderingen av de ekonomiska effekterna av gatuvåldet i allmänhet och våld mot huvudet i synnerhet. Ett våld som ofta utövas av och mot unga män, kvällstid, kring helger och nära olika nöjescentra. Kostnaderna för detta är höga, mycket höga. Det

handlar om miljoner och stundtals tiotals miljoner kronor för en enda händelse.

Slutsatser

De totala kostnaderna för en enskild våldshändelse med två offer, förövare, vittnen och anhöriga kan långsiktigt uppgå till 75 miljoner kronor. Kostnaderna för ett offer som drabbas av invalidiserande skador kan uppgå till 2 miljoner per år eller mer. De livslånga kostnaderna kan uppgå till mellan 40 och 50 miljoner.

Viktigt att notera är att den stora

kostnadsbäraren för detta är försäkringskassan som får bära upp emot två tredjedelar av dessa kostnader, vilket livslångt betyder cirka 30 miljoner. Detta är kostnader främst för personlig assistans och försörjning.

Även offer som drabbas av det som ser ut att vara ringa eller måttliga fysiska skador kan drabbas av till synes osynliga men reella effekter som på sikt yttrar sig som kognitiva funktionsnedsättningar. De livslånga kostnaderna för detta kan uppgå till mellan 5 och 10 miljoner.

Även effekterna för de förövare som grips och drabbas av rättsliga konsekvenser är betydande. Under det första året kan dessa kostnader uppgå till 1 Mkr eller mer. Ur ett längre perspektiv kan detta leda till kostnader som, beroende på hur de rättsliga konsekvenserna påverkar förövarens fortsatta liv, kan uppgå till allt mellan 2 och 10 miljoner.

Även vittnen och anhöriga drabbas ekonomiskt av våldet, främst via

Jonas Holmström intervjuades av David Weiss.

Marie-Jeanett Bergvall, Wellamo Ericsson och Ingvar Nilsson.

Sören Carlsson Sanz, vårdchef, ser dagligen konsekvenserna av gatuvåld.

Publikbild. Mitt i allvaret fanns det också plats för skratt.

sjukskrivningar, vårdkonsumtion och uteblivna produktionsvärden. För vittnen kan det handla om kostnader i storleksordning 300 – 400 000 kr. För familjer kan de långsiktiga kostnaderna komma att handla om i storleksordningen 2 miljoner.

Används samhällets resurser rätt?

I detta första steg har författarna fokuserat på effekterna för enskilda individer och enskilda händelser. I kommande utvärderingssteg kommer man att titta på effekterna på samhällsnivå och effekterna av framgångsrikt förebyggande arbete.

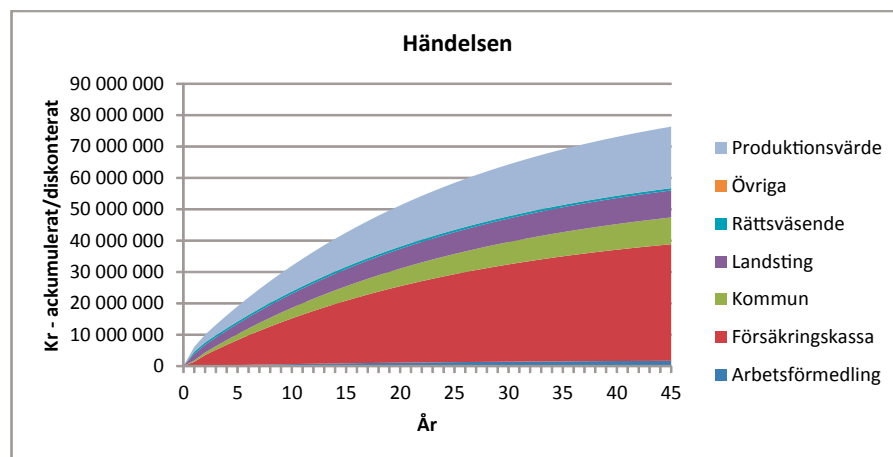
Studien väcker dock redan på detta stadium ett antal frågor såsom:

- Har våra beslutsfattare kunskaper och insikter om våldets mänskliga och ekonomiska effekter? Förstår de

vidden av effekterna och omfattningen av kostnaderna?

- Hur ser dessa beslutsfattare på kopplingen mellan våld och alkoholkonsumtion och krogarnas öppettider och hur man hanterar, beslutar

och följer upp utskänkningstillstånd? Det har i studien blivit mycket tydligt hur klar kopplingen är mellan alkoholkonsumtion och våld – ett förhållande som redan är välkänt

I rapporten anges siffrorna för respektive kostnadsbärare.

” – Långsiktigt vore det smartare att lägga 10-20 miljoner kronor på tonåringar än att sedan lägga mer på att reparera sönderslagna unga vuxna några år senare.

Ingvar Nilsson då han presenterar Gatuvåldets ekonomi.

men som här också i viss mån får en prislapp.

- Hur ser man på värdet av det förebyggande arbete som sker och kanske skulle kunna ske i ännu större omfattning i förhållande till de effekter som uppstår av våldet? En intressant jämförelse är att den totala budgeten för Akta huvudet under tre års tid uppgår till klart mindre än de totala livskostnaderna till följd av våld för vårt typfall den invaliderade ”Ivar”.

- Hur ska vi se på värdet av att intensifiera de rehabiliterande insatserna för våldsoffer för att därigenom både skapa förutsättningar för ett bättre liv samtidigt som det finns en potential till stora ekonomiska vinster?

När det gäller rehabilitering, vård och omvårdnad kring våldets offer och en effektiv resursanvändning i samhället finns mycket att fundera över. Till exempel:

- Många aktörer menar att det finns flaskhalsar i den tidiga medicinska rehabiliteringsprocessen av svårt skakade våldsoffer. Kan det leda till att de blir mer invaliderade än

vad som skulle vara nödvändigt med rätt, tidiga och samordnade insatser?

- Den tämligen stora gruppen skadade med kognitiva funktionsnedsättningar hamnar idag (främst till följd av ”osynligheten”) i ett utanförskap som är både smärtsamt för den enskilde och kostsamt för samhället. Hur ser ett best case ut inom detta område ut – både mänskligt och ekonomiskt?

- Skulle man kunna flytta resurser, i ett rehabperspektiv ganska passiva insatserna, från försäkringskassans, till den aktiva medicinska rehabprocessen?

– Om man tittar på effekterna av gatuvåld kan man värdera insatserna ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Långsiktigt vore det smartare att lägga 10-20 miljoner kronor på tonåringar än att sedan lägga mer på att reparera sönderslagna unga vuxna några år senare, säger Ingvar Nilsson.

I oktober offentliggjordes den första delen av en omfattande studie som genomförts på uppdrag av Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft och även

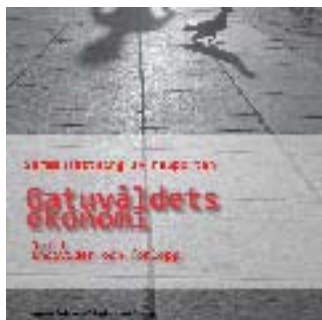
delvis finansierats av Brottsförebyggande Rådet, Brå och Svenska Stödskyddsföreningen.

På konferensen medverkade också samtalsledarna inom projektet Akta huvudet. Filmen ”Res dej inte” visades och diskuterades därefter av konferensdeltagare och samtalsledarna. Jonas Holmström berättade på ett starkt och gripande sätt om när han utsattes för gatuvåld och vilka konsekvenser händelsen fortfarande har för honom.

Sören Carlsson Sanz, vårdchef vid akutmottagningen och engagerad i antivåldsförhållanden bland annat genom Antivåldsgruppen vid Södersjukhuset i Stockholm visade gatuvåldets konsekvenser ur ett medicinskt perspektiv med bilder från akutmottagningen.

Dagens moderator var Tommy Deogan, författare och medarbetare i projektet Akta huvudet. Han berättade om sina böcker Blodsbröder och Män av våld samt om sina egna erfarenheter av gatuvåld.

Drygt 50 personer deltog vid konferensen som avslutades med Beatrice Asks föreläsning - se artikel härintill.

Läs rapporten

Rapporten ”Gatuvåldets ekonomi – individer och förlopp” finns att ladda ner kostnadsfritt från www.hjarnkraft.se.

En tryckt sammanfattning av rapporten ”Gatuvåldets ekonomi – individer och förlopp” kan beställas till självkostnadspris 20 kr på www.hjarnkraft.se (i webbshopen).

Du som vill kommentera rapporten är välkommen att mejla till info@hjarnkraft.nu.

– Den största förlusten är ju det människor inte längre kan göra, frångått ork och energi. Det går inte att mäta i pengar, säger Beatrice Ask.

Dialog och samverkan kan förebygga gatuvald

Det behövs vuxna förebilder, ett tätare och mer effektivt samarbete för att förebygga brott och polisutredningar av alla allvarliga brott för att minska gatuvaldet. Det är justitieminister Beatrice Ask budskap vid konferensen om gatuvaldets ekonomi.

Justitieministern efterlyser ett mer kraftfullt och effektivt brottsförebyggande arbete. Lokalt på flera orter finns samarbeten mellan olika myndigheter, skolan, företag och organisationer för att fånga upp utagerande tonåringar. Men de är för få, menar

hon och kräver dessutom bättre resultat.

– Sätt er ner runt bordet, bestäm vilka unga ni har problem med och jobba med det över tid. Det här arbets sättet har varit väldigt framgångsrikt. Jag vet att det fungerar.

Polisen har en viktig roll då det gäller att förebygga brott både då polisen syns ute på gator och torg och då de utreder brott.

– Polisen ska utreda alla allvarliga brott. Sedan är det en annan femma att man inte kan straffa den som är yngre än 15 år, säger hon.

Däremot är hon tveksam till att korta öppettiderna på krogen med en timme och menar att det alltid blir problem just vid stängningsdags.

– Unga människor behöver vuxna som står där de är. Det behövs fler vuxna förebilder, fler föräldrar på stan – alltför många tycker att det är bekvämare hemma i soffan.

Hon pekar på ytterligare en rad områden till exempel:

- Skärpta straff är ett uttryck för att samhället ser allvarigt på detta. Under kortare eller längre tid får samhället kontroll på individerna och kan erbjuda nationella behandlingsprogram som bygger på vetenskap.
- Bemötande. Vi kan bli så mycket bättre på hur vi bemöter människor.
- Vården måste anmäla när de får in patienter som drabbats av våldsbrott.

Många unga har stor erfarenhet av kriminalitet.

– 5000 unga personer har begått mer än fem allvarliga brott. Vi står inför en gigantisk utmaning. För att minska gatuvaldet måste vi samarbeta och samverka, säger Beatrice Ask.

Kerstin Orsén

kerstin.orsen@hjarnkraft.nu

ANNONS

Arbetsinriktad daglig verksamhet för personer med förvärvade hjärnskador.

För mer information ring 08-580 813 40 eller läs på www.misa.se

Kartläggning av hjärnskaderehabilitering

Det finns i nuläget flera initiativ kring kartläggning av hjärnskaderehabilitering. Socialstyrelsen arbetar med frågan både för vuxna och barn. Hjärnkraft och Personskadeförbundet RTP har också fått medel från Arvsfonden för att genomföra en kartläggning av brukarnas syn på rehabiliteringen.

Socialstyrelsens kartläggning för vuxna

Socialstyrelsen har påbörjat arbetet med kartläggningen av hjärnskaderehabiliteringen för vuxna med traumatisk hjärnskada. Överdirektör Håkan Ceder gav i sin debattartikel i Hjärnkraft nr 2/2011 några exempel på vad en kartläggning skulle kunna ge:

- Vilken kapacitet finns för hjärnskaderehabilitering och hur är målgruppen för insatserna avgränsad
- Hur är rehabverksamheterna bemannade
- Finns det i landstingen styrdokument för verksamheterna som anger mål, principer för prioriteringar och hur verksamheten följs upp och utvärderas.

- Finns fastställda rutiner för samverkan med andra aktörer, till exempel socialtjänsten.

Det här är ett uppdrag som Socialstyrelsen själv beslutat om att genomföra, vilket innebär att de också ska göra det inom ramen för sina resurser. Annars är det vanligt att Socialstyrelsen får en rad regeringsuppdrag, men med dessa uppdrag följer också extra resurser.

Arbetet har påbörjats

I ett första steg har vi haft ett möte i referensgruppen för att diskutera vilka avgränsningar som kartläggningen ska ha. De brukarorganisationer som medverkar är Hjärnkraft och Personskadeförbundet RTP.

- Vi vill att kartläggningen resulterar i en tydlig bild av vilken hjärn-

skaderehabilitering som erbjuds i landet samt hur den ser ut beträffande likheter och olikheter i organisationsstruktur, innehåll och utfall, säger Gunilla Åhren som representerade RTP och Marie-Jeanette Bergvall som representerade Hjärnkraft.

Samordningen mellan olika enheter eller avdelningar och rutiner för överföring av patientinformation är andra viktiga frågor vi vill ha svar på. Det som också diskuterades är hur vi kan hitta de personer som vi vet skadas, men som vi sedan inte kan följa. Får de rehabilitering överhuvudtaget och får dem det inom den vårdkedja som landstinget hänvisar till, fortsätter de.

Tidplanen förskjuten

Det som är givet är att det gäller

personer med svår och måttlig hjärnskada. I referensgruppen diskuterades vikten av att inte sätta en gräns vid 65 år. Men det är till slut Socialstyrelsen som beslutar om projektplanen och vi kan därför inte säga säkert om det blir så.

Det handlar också om att hitta metoder för att få tillförlitliga svar på de frågor vi ställer.

Tidplanen är lite förskjuten och man räknar med att en projektplan ska vara klar i februari. Resultatet av utredningen räknar vi med att ha under 2012.

Resultatet på lång sikt

- För oss är den här kartläggningen oerhört viktigt, säger Hjärnkrafts ordförande Meta Wiborgh. Vi hoppas att detta kan vara ett första steg till att på sikt få nationella riktlinjer för vård av traumatisk hjärnskada med ett utvecklat kvalitetsregister för uppföljning.

Både RTP och vi ser också vikten av att det etableras ett Nationellt hjärnskadecenter som kan påskynda utvecklingen av hjärnskaderehabiliteringen genom att systematiskt samla in och föra ut nationella och internationella erfarenheter av forskning och praktisk rehabilitering fortsätter Meta. Vi ser att det behöver kompletteras med regionala hjärnskadecenter för bedömning och uppföljning. Här samlas kunskap och kompetens som utgör ett komplement till den lokala vård och behandling som kan ges på hemmaplan.

Rehabilitering för barn

Tillsynsavdelningen inom Socialstyrelsen vill få en uppfattning om hur rehabiliteringen för barn med förvärd hjärnskada ser ut i landet. I en första omgång har en enkät skickats till samtliga landsting. Resultaten av denna håller nu på att sammanställas.

Tillsammans med arbetsgruppen för de pediatrika rehabiliteringstea-

men har Hjärnkrafts förbundssekreterare Marie-Jeanette Bergvall diskuterat behovet av kompletteringar till de frågor som gått ut till landstingen, för att man ska få en riktig bild av hur det ser ut. Vi rekommenderade också att man besöker ett antal landsting för att se hur det fungerar i praktiken. Även om det är olika organisation över landet så är det inte acceptabelt att tillgången till rehabilitering ser så olika ut.

Nytt arvsfondsprojekt

Hjärnkraft och Personskadeförbundet RTP har tillsammans beviljats 1,5 miljoner kronor för att undersöka hur brukarna ser på rehabiliteringen. I projektet vänder vi oss till personer med traumatisk hjärnskada.

Arbetet kommer att ske i två steg:

1. Inledningsvis genomförs fokusgrupper med brukare och med närstående för att få en bild av de problem man upplever. Resultatet av fokusgrupperna bildar underlag för enkäter och intervjuer.
2. Vi går ut med en enkät till personer med förvärd hjärnskada och deras närstående för att få deras bild av situationen. En enkätundersökning i kombination med telefonintervjuer genomförs med såväl medlemmar som icke medlemmar. Genom sjukvården

kan vi nå de som inte är medlemmar i respektive organisation.

Ett väsentligt problem i kartläggningen är att hitta de personer som tagits in för akut vård, men som sedan inte återfinns i rehabiliteringskedjan, till exempel lätta/medelsvåra hjärnskador som ofta brottas med stora problem som de inte har fått hjälp med. Det är bland annat här kompletteringen med en brukarenkät kommer in.

Vi ser att vårt arbete kan vara ett viktigt komplement till Socialstyrelsens kartläggning:

- För att på andra vägar hitta de som "fallit ur" rehabiliteringskedjan
- För att få en bild av om resurserna är tillräckliga i landstingen dvs om de svarar mot de behov som brukarna anser sig ha
- För att få brukarnas bild av om det finns en fungerande rehabiliteringskedja
- Om deras syn på resultat av rehabiliteringen överensstämmer med resultaten i Socialstyrelsens kartläggning.

Vår kartläggning bidrar således med en viktig pusselbit för att få en helhetsbild.

Marie-Jeanette Bergvall

marie-jeanette.bergvall@hjernkraft.nu

Foto: Dreamstime.

Anhöriga får dra lasset då stödet halveras

Sedan 1994 har Anders Söderberg haft personlig assistans med 67 timmar i veckan, efter en trafikolycka. Nu vill försäkringskassan dra in assistansen och ersätta den med hemtjänst. Samtidigt nästan halveras stödet ner till 36 timmar.

– Handläggarna förstår inte vad en hjärnskada innebär och vilket stöd Anders behöver, säger Märta Söderberg som överklagat beslutet.

Anders Söderberg är en charmig man på 47 år som sitter vid köksbordet och diskuterar. Hjärnskadan har medfört att han glömmer bort saker hela tiden men skadan märks inte så mycket när han sitter ner.

Han vill ha hjälp med att skära upp sockerkakan och slukar den sedan i två stora tuggor. Finmotoriken

hänger inte riktigt med. Talet är det som märks mest - han kan inte riktigt artikulera och ibland är det svårt att förstå vad han säger. Först när han står upp blir det väldigt tydligt att han har en hjärnskada. Mycket energi verkar gå åt till att hålla balansen och att tvinga den ena foten att flytta sig före den andra för att gå framåt.

- Gången har blivit sämre nu när

Anders har blivit äldre. Han vill ha ett levande stöd när han går ute. För inte så länge sedan ramlade han så olyckligt att han skar av sig fingertoppen, säger Märta Söderberg.

I SOMRAS STÄLLED allt på ända då försäkringskassan plötsligt drog in den personliga assistansen som Anders Söderberg haft sedan 1994. Istället skulle han få hemtjänst. Och timmarna nästan halverades - från 67 timmar till 36. Stödet bantades ner efter det att försäkringskassans handläggare kom på ett besök hos Anders Söderberg. Familjen har överklagat beslutet.

– Försäkringskassans personal ska ju kontrollera och följa upp behovet. Men handläggarna saknar kunskap om vilka behov en person med förvärvad hjärnskada i vuxen ålder har. Det är svårt att förstå vad en hjärnskada innebär. Även jag som har arbetat i sjukvården hela mitt liv hade svårt att inse vilka problem det kan bli. Jag har ju fått lära mig på grund av Anders och ser behovet på ett annat sätt. När man kommer så nära vet man vad han behöver hjälp med och när man inte ska hjälpa till.

– Det är vi som kommer ihåg alla viktiga saker han ska göra. Han har inte förmågan att ringa Färdtjänsten eftersom han inte kommer ihåg vilken tid han ska vara borta. Lappar fungerar inte eftersom han glömmer bort att läsa dem även om de ligger i närheten.

EN VANLIG DAG vaknar Anders Söderberg vid åttatiden. Då ringer han till sin mamma som bor ett stenkast därifrån.

– Han fikar och sedan kommer jag. Han tränar på motionscykeln under tiden som jag dukar fram frukost och ser till att han får något i sig. Anders duschar och klär på sig, kanske behöver han hjälp med en knapp eller

” - Det är klart att försäkringskassan måste kontrollera och göra uppföljningar. Det är ju upprörande hur mycket fusk det är med assistansersättningar. Sedan blir det de hjärnskadade som får betala priset för att andra fuskar, säger Märta Söderberg.

så. Sedan städar jag badrummet och börjar förbereda lunch. Tack vare att vi bor så nära kan vi alltid finnas tillhands.

– Det är viktigt för Anders att komma ut och göra saker. Och att samma person hjälper honom – annars skapar det en oerhörd osäkerhet. Sedan elva år är det Birgitta Svensson som hjälper Anders med middag och ledsagar honom till massage och bas-sängträning. Nu känner sig Anders trygg med Birgitta men även det var svårt i början, förklarar Märta Söderberg.

Vid 14-tiden kommer Birgitta Svensson, som numera är anställd vid hemtjänsten i Gävle kommun. Då den personliga assistansen drogs in lyckades familjen få Gävle kommun att tillfälligt anställa henne. Hon är också upprörd över att assistansen dragits in.

– Det är hemskt ur många synvinklar – det är att slå undan benen för kunderna. Jag funderar jättemycket på hur det ska bli framöver. Det är en jobbig situation men jag hoppas att det blir bra i slutändan, säger Birgitta Svensson.

ALLT BÖRJADE I juni 1990 då Anders Söderberg var på väg med motorcykeln för att besöka sin farmor. Han var 26 år och livet lekte. Han hade flickvän, egen lägenhet, jobb och en Suzuki 1100cc. Motorcykeln svarade bra när gasreglaget vreds om. Men han körde inte för fort. Plötsligt kör en bil ut framför honom från en tvärgata. De sekunderna förändrade Anders Söderberg liv.

– Det som räddade Anders var att han var otroligt stark rent fysiskt men det var på håret. Han fick snabb hjälp och hämtades med helikopter, säger mamma Märta Söderberg.

Han låg på intensivvårdsavdelning i tre veckor. Vikten rasade. Han minskade över 30 kg i vikt under den här

tiden. Av själva olyckan och intensivvården minns han ingenting förrän långt senare på sjukhuset då han kände igen sina föräldrar.

ANDERS SÖDERBERG ÖVERLEVDE olyckan men hade fått skallbenet krossat och brutit båda armarna. Ett stort område på huvudet var alldeles mjukt – det var där skallbenet krossats och benbitarna opererats bort. Så småningom täcker hjärnkirurgerna området med en platta. Rehabiliteringen blev långvarig och svår men Anders kämpar på.

– Varje gång vi hälsade på satt Anders i rullstol och blev så glad över att vi kom. En dag hör vi att han skrattar och 4-5 månader efter olyckan kan han börja prata igen. Vi ville att rehabiliteringen skulle gå fort. Vårt mål var att han skulle komma hem och kunna leva ett självständigt liv, berättar Märta Söderberg.

I december 1990 kom han hem igen. Hans pappa slutade arbeta för att kunna ta hand om Anders. På den tiden fanns inget stöd förutom hemtjänst vilket ju inte fungerade för Anders Söderberg. 1994 då reformen kom fick han personlig assistans.

Hur är din situation som anhörig?

– Det går väl bra för vår del men det

här arbetet borde någon assistent göra. Det kan inte vara meningen att gamla föräldrar ska behöva ta hand om vuxna barn.

Vad händer om du och din man blir sjuka eller reser bort?

– Det tors jag inte tänka på. Vid några få tillfällen under årens lopp har vi varit borta tillsammans någon dag eller en vecka och då har den personliga assistansen utökats. Nu vet jag inte hur det skulle gå.

Vad är det som känns tyngst?

– Otryggheten - att inte veta vad domstolen ska säga och vad som kommer att hända i framtiden.

UNDER INTERVJUN ÄR Anders Söderberg utåtriktad, glad och positiv med undantag för om bilföraren som läste kartan istället för att titta på trafiken eller den indragna assistansen kommer på tal. Då brusar han upp, av förklarliga skäl.

– De måste väl förstå att jag behöver hjälp, poängterar han.

Han säger själv att han skärper sig eftersom tidningen är här. Några minuter senare har han återigen glömt varför jag kom.

Kerstin Orsén

MÄRTA SÖDERBERG

Yrke: Leg sjuksköterska, numera pensionär

Med i Hjärnkraft sedan: Gick med i samband med olyckan 1990. Kändes viktigt och dessutom blir det en gemenskap med andra skadade och anhöriga. Vi blir som en stor familj allihop.

Engagemang i Hjärnkraft: Ordförande i Gävleborg.

Vill helst utveckla: Kan ibland känna att vi är lite långt ifrån förbundet i Stockholm. Skulle vilja utveckla samarbetet mera och kanske även arrangera någon föreläsning för att sprida kunskap om hjärnskadade och hjärnskadades behov.

Fritid: Reser gärna med husvagn, vår rullande sommarstuga. Vi tar med oss Anders på resor runt om i Sverige.

Kontakta anhörigkonsulenten i din kommun

En anhörigkonsulent arbetar med att stödja närstående genom enskilda samtal, samlingsgrupper eller utbildningsgrupper. Anhörigstödet är riktat till alla åldrar och målgrupper.

På Öland finns två anhörigkonsulenter, en i varje kommun (Mörbylånga och Borgholm).

Birgitta Rolfsson är engagerad i Hjärnkraft Kalmars styrelse och arrangerar dessutom sedan 2009 uppskattade träffar med över 50 deltagare lokalt på Öland. En gång arrangeras

des en träff speciellt för unga.

- Många ungdomar har en mamma eller pappa som blivit skadad. Min dotter var 14 år då jag fick min

skada så vi hade en träff där de fick berätta om sina upplevelser. Det var kanon att höra deras berättelser. De fick ju inget stöd i den situation de

Anhörigstödet regleras i Socialtjänstlagen 5 kap 10 §

Den nya bestämmelsen trädde ikraft den 1 juli 2009. Den finns i Socialtjänstlagens 5 kapitel, § 10 och säger: "Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder. Lag (2009:549)."

Lagen gäller alla som vårdar eller stödjer en närstående och är inte kopplad till diagnos, ålder eller funktionsnedsättning. Att den man vårdar

själv har stöd från till exempel, kommun, landsting skola eller Försäkringskassan, ska inte påverka stödet till den som är närstående.

Den som söker behöver inte vara släkt, det kan också handla om granar eller vänner som tar ett stort ansvar för att vård och stödja någon.

Det stöd man kan ansöka om kan vara avlösning, samtalskontakt eller att träffa andra i en samlingsgrupp. Här finns också verksamheter som drivs av brukarorganisationer eller andra ideella organisationer.

Man ansöker hos kommunen om anhörigstöd. Sedan utreder och beslutar kommunen. Om man får avslag kan man överklaga beslutet.

Det finns regler för vilka avgifter kommunen får ta ut. Många aktiviteter brukar vara kostnadsfria, till exempel besök på anhörigcenter eller att delta i en anhörigrupp. Andra kan kommunen ta ut en avgift för, till exempel avlösning i hemmet utöver ett visst antal timmar.

Marie-Jeanette Bergvall

marie-jeanette.bergvall@hjarnkraft.nu

befann sig, berättar Birgitta Rolfsdotter.

När hon sedan kom i kontakt med anhängkonsultenter via LSS-rådet i Kalmar föddes idén att bjuda in de två anhängkonsultenterna på Öland till en träff.

- Jag tycker att det är viktigt att vi berättar för dem om våra erfarenheter. Hjärnskador är så komplicerade skador och yttrar sig på så olika sätt. Jag kan till exempel tala och har fått behålla förståndet men synen påverkades av den hjärntumör jag fick för tolv år sedan, berättar hon.

Idag ska det i varje kommun finnas en anhängkonsultent som stöttar och stödjer anhöriga. Anhörigkonsultenten i Borgholm har startat ett nätverk för anhöriga till personer med förvärvat hjärnskada, de träffas, stödjer och stöttar varandra och ger tips och råd.

Anhörigkonsultenterna gav också tips om Frisam – ett frivilligprojekt där människor besöker andra människor med funktionsnedsättning för att prata lite eller hjälpa dem att komma ut en stund.

Kerstin Orsén
kerstin.orsen@hjarnkraft.nu

Hallå där... Annica Laneborg i Hultfred, anhängkonsultent på halvtid sedan 2005, och som nyligen fick pris för sitt engagemang som frivilligsamordare.

Hur arbetar du som anhängkonsultent?
Det är möten mellan människor, både enskilda och i grupp, som är det viktigaste. Jag tycker att det är viktigt att vara närvarande, att se och bekräfta människor för det är ju oftast så mycket kring deras närstående. Många tycker att det är så fantastiskt att någon frågar hur just de mår och att de blir tagna på allvar.

Det första mötet är det allra viktigaste. Får de ett förtroende kommer de tillbaka för att ställa frågor och våga utlämna sig – det är tuffa saker som en del går igenom.

Vilka är de vanligaste problemen ni står inför?

Att de inte vet riktigt, särskilt i början av en skada eller sjukdom, vart de ska vända sig. Om jag inte kan svara i stunden så ber jag att få återkomma så att jag kopplar dem till rätt personer. Många är så upptagna av det de är inne i så de har svårt att hitta rätt.

Frågorna är ganska omväxlande. De rör allt från att söka trafikstillstånd till att söka sig vidare inom sjukvården.

Vilka tips kan ni ge?

Vi jobbar med cirklar med olika tema t ex demenssjukdom eller psykiatri där vi vill försöka få dem att samtala kring sin situation. Mycket handlar också om bemötandefrågor. Det är inget som är givet att man klarar att bemöta någon

som drabbats av demens på rätt sätt. Det är lätt att det skär sig om man ställer direkta frågor. Demenssjuka kan ofta inte tala om vad de har ätit till exempel utan man kan istället som anhörig själv ta reda på vad de har ätit och sedan ställa frågor kring det.

Vad är bäst med ditt arbete?

Jag tycker väldigt mycket om andra människor och ha tid att lyssna på människor. Vi är också ute och pratar med personalen inom hemtjänsten om att se anhöriga som en resurs. Kan man möta anhöriga och se dem så kan det bli ett bra samarbete.

Sedan har vi mycket andra aktiviteter spa, friskvård, styrketräningar och bjuder in till föreläsning. Vi försöker göra det lite trevligt också. Många vill ha information om vad som finns i vår närhet, vad de kan ta hjälp av eller få lite tips om olika tjänster som kommunen erbjuder.

Nu planerar vi en utflykt för anhöriga till Öland där vi förutom själva utflykten också ordnar stöd så att den anhöriga kan känna sig trygg med att deras närstående har stöttning under tiden de är borta.

Det är viktigt att vi stöttar de anhöriga så att de orkar, annars kanske vi får flera som vi måste ta hand om.

Kerstin Orsén
kerstin.orsen@hjarnkraft.nu

**Kostnadsfritt, personligt stöd
vid telefonsamtal!**

020-22 11 44

Talstöd, minnesstöd, anteckningsstöd m.m.

www.teletal.se

Teletal
020-22 11 44

Hur man kan arbeta med anhörigfrågor i föreningarna

Hjärnkrafts stadgar säger att förbundet och då även läns- och lokalföreningarna ska arbeta både med frågor som rör skadade medlemmar som med närstående-frågor.

När den nya lagen om anhörigstöd kom (se sid. 14) skrev Läns HSO i Örebro län, genom mig, till alla kommuner och påpekade detta. På grund av skrivelsen bildade Kumla kommun ett Anhörigcentrum.

Ett sådant Anhörigcentrum bildades i Örebro kommun 2002. Anhörigcentret har två brukarråd, ett råd under äldreomsorgen och ett råd under nämnden för funktionshinder. I brukarrådet under nämnden för funktionshinder finns deltagare från olika handikappföreningar. Som exempel, FUB, (Föreningen för Barn, unga och vuxna med Utvecklingsstörning), Afasiföreningen, Neurologföreningen, FPS (Föreningen för Psykiatriskt Samarbete), Personskadeförbundet RTP,

Strokeföreningen och Hjärnkraft.

Två anhörigkonsulenter är anställda och arbetar mot varsitt råd. De kallar till, håller i möten och skriver minnesanteckningar samt hjälper till att anordna föreläsningar för närstående i de deltagande föreningarna.

Exempel på föreläsningar under hösten 2011 som Anhörigcentrum i Örebro kommun anordnat; Lets talk about sex, Lågaffektivt bemötande, Kommunikation och bemötande inom demensvården, Friskvårdsmässa, Yoga, Pausmassage, Olika konserter.

Erbjudandena riktar sig till alla som vårdar äldre och är närstående till en person med funktionsnedsättning.

Brukarråden träffas två gånger per termin. Råden anordnar tillsammans med Anhörigcentrum Anhörigdagen i Örebro kommun varje år första torsdagen i oktober. Många fina föreläsningar genomförs under den dagen. Där får alla föreningar vara med och göra reklam för sin förening, träffa andra föreningar för att kunna skapa ett nätverk och samverka i närståendefrågor.

Råden har också haft en gemensam utbildningsdag anordnad av

Örebro kommun och Anhörigcentrum.

På Hjärnkraft i Örebro läns hemsida under fliken Anhörig lägger vi in all information som vi får från Anhörigcentrum.

Det finns också ett anhörigstöd på nätet, webbtjänsten Gapet, en helt ny mötesplats för närstående, speciellt för dem som inte har tid och möjlighet att komma till en aktivitet som kommunen anordnar. Via www.gapet.se kommer anhörigstödet till dem när de har tid och behöver det allra mest. Via anhörigstödjare på kommunen kan du få login eller så anmäler man sitt intresse på hemsidan

I ert arbete med närståendefrågor bör ni ta kontakt med era kommuner och ta reda på om och hur de arbetar med närståendefrågor. Be dem bilda ett anhörigråd där er förening kan delta och utveckla ett samarbete mellan dem och er förening. Be dem genomföra Anhörigdagen i oktober månad med olika föreläsningar om olika funktionsnedsättningar. Bjud in olika handikappföreningar i ert arbete. Lycka till!

Pia Delin Stadig
Ordförande Örebro län

JULSTÄNGT

Förbundets kansli stänger den 23 december 2011 och öppnar igen den 9 januari 2012.
Vi önskar alla läsare en riktigt

God Jul och Ett Gott Nytt År!

Foto: Mattias Sundberg

Unika försäkringar för unika personer!

Hemförsäkring - HemExtra

- En trygg försäkring för dig som bor i gruppbostad.
- Försäkringsbelopp på upp till 400 000 kr.
- Täcker stöld även om du glömt att låsa dörren till ditt boende eller lånat ut nyckeln.
- Elrullstolar och andra hjälpmedel ingår.
- Reseförsäkring ingår.
- Extra låg självrisk (300 kr) på glasögon och hörapparat.

Olycksfallsförsäkring

- En bra försäkring som ersätter medicinsk invaliditet med upp till 300 000 eller 600 000 kr.
- Ersätter kostnader för vård av läkare eller tandläkare samt resor och kostnader vid sjukhusvistelse.
- Krishjälp ges av psykolog om du drabbas av akut psykisk kris på grund av olycksfallsskada, nära anhörigs död samt rån eller överfall.
- Ingen självrisk
- Ersättning vid dödsfall på grund av olycksfall med 50 000 kr.

Nu utökar vi även med försäkringar för alla!

Hem och Villa/hem

- Låga självrisker!
- Endast 300 kr självrisk på syn- och hörselskadehjälpmedel (t.ex. glasögon, hörapparat).
- Reseförsäkringen gäller i hela världen under 45 dagar.
- Handikapphjälpmedel (t.ex. rullstol, permobil) är försäkrade för upp till 100 000 kr.
- Ersätter även stöld ur oläst bostad eller om stölden genomförts av någon som med tillåtelse innehar nyckel.
- Tilläggförsäkringen Resextra (inkl. Avbeställningsskydd, Ersättningsresa, Försening) gäller även för familjemedlemmar bosatta på annan adress.

Bilförsäkring

- Låga självrisker!
- Endast 200 kr självrisk vid reparation av glastruta och fri lånebil vid byte av glastruta.
- Vi försäkrar handikappanpassade bilar (anpassad för upp till 100 000 kr) utan premiepåslag.
- Allriskförsäkring för plötsliga invändiga kupéskador ingår om du har halv- eller helförsäkring.
- Du behöver inte betala någon självrisk vid kollision med djur om du har helförsäkring.
- Förmånliga tilläggförsäkringar; Hyrbil, Vägassistans samt Olycksfall och Krishjälp.

**För mer information, ring 08-508 866 88
eller besök oss på www.unikforsakring.se**

Per-Erik Nilsson och Inger Simon besöker nyskadade personer vid Rehabcentrum i Lund.

Vi tar direktkontakt tidigt!

Besöken på Rehabcentrum Lund - Orup påbörjades i mitten av 90-talet av oss på Hjärnskadeförbundet Skåne. Tidigare har jag själv varit patient på kliniken efter en hjärntumörsoperation på 80-talet och kände därför väl till behoven. Under min vistelse på kliniken togs ingen

kontakt alls från någon handikappförening.

Samarbetet med en klinik och dess personal byggs inte upp på några få besök utan en långvarig och regelbunden verksamhet krävs. Många – många besök behövdes för att komma dit vi är i dag.

Ingvar Jönsson, sedermera riksordförande (namnet var så på den tiden) för Hjärnkraft, agerade inledningsvis under flera år som anhörigrepresentant. Ingvar Jönssons dotter skadades allvarligt i slutet av 80-talet. Han tvingades på grund av tidsbrist att avgå som anhörigrepresentant 2005 och ersattes då av Inger Simon.

NUMERA ÄR VI två föreningsmedlemmar som genomför besöken på kliniken. En av oss två företräder de närstående (sedan många år är det Inger Simon, vars man varit patient på avdelningen) och jag själv som är representant för de skadade medlemmarna.

Tror att det är lämpligt att vara två personer vid dessa besök. Dels

att ha någon att bearbeta de ibland svåra upplevelserna med men också för att kunna vara en närstående – en skadad. Vi gör ett besök i månaden på kliniken, naturligtvis med uppehåll under jul och sommar. Med ett besök i månaden har de flesta möjlighet att träffa oss. Några patienter är inskrivna en kortare period men en vanlig rehabiliteringsperiod är ungefär en månad.

Varje besök på kliniken är på cirka tre timmar. Ibland är få patienter inskrivna vid Hjärnskadeteamet, ibland fler. En sköterska på avdelningen bokar/bestämmer med patienten och dess närstående, någon kanske behöver påminnelse också. Ibland finns föräldrar/syskon/partners/barn till den skadade med på träffen. Viktigt att poängtera är att vi träffar **en** patient och dess anhöriga i taget. Inga personer i vita rockar är med, inga massmöten, inget "tvång".

Besöken brukar vara i tre kvart. Ibland längre, ibland lite kortare, det beror naturligtvis på hur "tal-

trängd” personen är. Alla är naturligtvis inte särskilt intresserade av att prata med oss.

Vad pratar vi om?

Självfallet om Hjärnkraft, varför föreningen finns, vad den vill och gör men den primära anledningen för oss är inte att skaffa nya medlemmar men visst känns det bra om det blir så.

- Om den nya situationen, ”det nya livet” med funktionsnedsättning.
- Om LSS, många av dem vi träffar omfattas av lagen.
- Boende, många men långtifrån alla måste byta bostad.
- Arbete/daglig sysselsättning. Det tidigare arbetet är det tyvärr få som kan återvända till och en bra daglig sysselsättning är det få kommuner som erbjuder.
- Hjälpmedel, en ”djungel” som få har riktig insikt i. Arbetsterapeuten i hemkommunen upplyser/hjälper förhoppningsvis till vid hemkomsten.
- Förhållande/barn, många skadade har det svårt med relationer.

Varför gör vi detta?

Både jag som skadad och Ingvar Jönsson som anhörig gjorde samma upptäckt. Både de anhöriga och den skadade behöver mer än den ”vanliga vården”. Därmed var saken klar, han som ”anhörigrepresentant”

och jag som ”representant för de skadade”, började med besöken. Visst har vi under årens lopp träffat många tragiska öden. Personer vars liv slagits i spillror, men naturligtvis även ”solskenshistorier” Till synes hopplösa fall vars slut inte alls varit hopplösa.

Minns naturligtvis många patienter. En av dem är en ung man som skadats mycket svårt i en fallolycka. Han gjorde en lång resa, från icke kontaktbar till en gående fungerande person. En process som naturligtvis tog lång tid, ett förlopp som vi med våra besök en gång per månad kunde följa.

Är övertygad om att den tid som medelpatienten tillbringar på Orup i dagsläget har minskat. Kan tänka att den var förut var 4 - 5 veckor förut men i dag tvivlar jag på att den är mer än 3 veckor.

Dagens rehabilitering är precis som allting annat i samhället, det ska vara snabbt, intensivt och kostnadseffektivt. Att de intjänade kronorna på en bristfällig rehabilitering blir en besparing i längden tvivlar jag däremot på. Livslångt omvårdnadsbehov, kanske med behov av personlig assistans - bostadsanpassningar - hjälpmedelskostnader – högre sjukvårdskostnader etc gör att totalkostnaden säkerligen i de flesta fall blir betydligt högre än vad det skulle blivit med en bättre reha-

bilitering.

Till detta ska läggas all mänsklig tragedi som detta innebär. Detta gör att ”besparingarna” inom dagens rehabilitering är svåra att förstå!

Fortsättning!

Hoppas verkligen att denna verksamhet fortsätter. Själv kommer jag att flytta från landskapet men hoppas att ”stafettpippen” tas upp av någon annan.

Jag är övertygad om att de skadade har glädje av våra besök, kanske till och med en del har nytta av dem, därtill hoppas och tror vi att besöken uppskattas av personalen. Tror också att föreningens trovärdighet tjänat på denna verksamhet.

Hoppas verkligen att fler länsföreningar i landet kan göra något liknande.

”Ett liv som räddas ska också levas”, är ett ordspråk som myntades för 20 år sedan, tyvärr precis lika aktuellt i dag. Rehabiliteringen av personer med förvärvade hjärnskador håller tyvärr inte samma höga klass som akutsjukvården.

Ett samhälle som säger A, det vill säga räddar alltför till livet måste också säga B det vill säga erbjuda en optimal rehabilitering för den drabbade, tyvärr är det inte alltid så.

Per-Erik Nilsson

hjärnkraft.skane@tele2.se

ANNONS

Välkommen till en seminariedag om förvärvade hjärnskador

Tema: Barnens Dag

Dag: Tisdagen den 17 april 2012 kl 09.30 - 16.00

Plats: Aulan på Universitetssjukhuset i Lund

Pris: 1.500:- (1.000:- för medlemmar i HJÄRNMKRAFT)

Anmälan: 046-32 30 90 el 14 88 78, hjärnkraft.skane@tele2.se

Ordförandekonferens på Runö

Runö kursgård visade sig i sin bästa höstskrud under de septemberdagar som vi höll konferens. Barn var temat för årets ordförandekonferens. Då nästa nummer av tidningen Hjärnkraft kommer att vara ett temanummer om barn, kommer vi att rapportera från de olika föredragen i nästa nummer. Men vi hann också med att diskutera kring interna frågor och vad som är viktigt för föreningarna.

Hjärnkraft uppfattas fortfarande som en organisation som främst verkar för vuxna. För att visa att vi finns även för unga rekommenderade ordförandekonferensen att förbundet satsar

mer på information direkt riktad till unga på förbundets hemsida.

Hemsidan prioriteras av föreningarna som en viktig kanal för Hjärnkraft att komma ut med information. Den ska moderniseras. Det är ett arbete som kommer att påbörjas efter årsskiftet. Vid diskus-

sionerna på ordförandekonferensen blev det tydligt att förbundet bör komma ut på Facebook. Det har styrelsen tagit till sig och kallar nu till en arbetsgrupp som ska komma med förslag om hur vi ska arbeta med sociala media i förbundet, så att det ska vara tillgängligt, enkelt och säkert.

ANDRA TANKAR SOM kom upp under konferensen var behovet av samverkan med andra förbund, både på förbunds- och läns- och lokalförbunds- och lokalnivå. Hjärnkraft samarbetar idag med flera andra förbund i olika konstellationer i olika sakfrågor.

Ett gammalt och värdefullt samarbete har vi med Afasiförbundet och Stroke-Riksförbundet i det som informellt kallas "Hjärn-trean". Det bygger på att våra medlemmar har många gemensamma frågor. Förbundet samarbetar också med Personskadeförbundet RTP, där vi nu har ett gemensamt projekt kring kartläggning av rehabilitering för personer med traumatisk hjärnskada.

NÄR DET GÄLLER LSS-frågor har vi ett brett samarbete med andra förbund inom Handikappförbunden, Lika Unika, Stiftelsen JAG, IfA, och STIL. Medlemsförsäkringen Unik Försäkring kan vi erbjuda medlemmar tack vare ett samar-

Eddie Persson, Rolf Dietmann, Lars-Göran Edvardsson, Per-Erik Nilsson och Pia Delin Stadig.

Foton: Kerstin Orsén.

Åke Grapengeisser, Gerd Rönnqvist och Karin Karlsson.

bete med Riksförbundet FUB. Där kommer nu nya förbund att ansluta.

ANDRA VIKTIGA FÖRSLAG som kom upp på konferensen var:

- Vikten av att sprida tidningen
- Att se till att våra informationsmaterial finns på rehabiliteringskliniker och andra ställen där personer med förvärd hjärnskada finns
- Att ringa nya medlemmar och informera om Hjärnkraft
- Att öka kontakten mellan Hjärnkrafts föreningar.

Marie-Jeanette Bergvall

marie-jeanette.bergvall@hjarnkraft.nu

Dags att söka anslag från Hjärnskaedefonden

Det finns 60 000 kronor att söka från Hjärnskaedefonden 2012. Sista ansökningsdag är den 15 februari. Ansökan ska ske på en särskild blankett som finns att ladda ner på Hjärnkrafts hemsida, www.hjarnkraft.nu.

Hjärnskaedefondens uppgift är:

- I) Att stödja forskning och utveckling av hjärnskaederehabilitering
- II) Att sprida kunskap om förvärvade hjärnskador och dess konsekvenser.

Ett vetenskapligt råd granskar alla ansökningar och rekommenderar vilka som ska beviljas anslag. Det är Hjärnskaedeförbundet Hjärnkrafts styrelse som fattar det slutliga beslutet.

Vägledande för ansökan är:

- Att fonden i första hand ska stödja klinisk, patientnära forskning inom hjärnskaederehabilitering
- Att anslaget ska ha en avgörande betydelse för forskningsprojektet och inte utgöra en begränsad del i ett stort projekt
- Att fonden delar ut ett fåtal stipendier med en rimlig summa
- Att utdelningen i första hand ska ske till projekt som studerar skador efter traumatisk hjärnskada hos vuxna eller barn.

Med tanke på det begränsade belopp som finns att dela ut kommer anslag endast att delas ut under kriterium I) Att stödja forskning och utveckling av hjärnskaederehabilitering

Johan Gustavsson berättade tillsammans med sina föräldrar, Eva och Mats Gustavsson, om livet efter en hjärnskada.

Joakim Soleimani, neuropsykolog föreläste om hjärnan och hur den påverkas vid en hjärnskada.

Örebro länsförening har arrangerat assistentutbildning

Torsdagen den 27 oktober arrangerade Hjärnkrafts länsförening i Örebro en assistentutbildning på Örebro universitet.

Ett 60-tal deltagare samlades för att lyssna på några föreläsare med fokus på rehabilitering efter en hjärnskada.

Neuropsykolog Joakim Soleimani berättade hur hjärnan kan påverkas efter att man har drabbats av en förvärvad hjärnskada.

Han sade bland annat att personen ofta får en förändrad personlighet.

– Man har svårt att hantera de roller som man haft tidigare. Den som varit tystlåten kan exempelvis, efter skadan, bli högljudd. Relationerna till närstående påverkas ofta negativt. Man kan även ha lätt för att visa känslor, förklarade han.

Känslighet för ljud, ljus och trötthet är också vanligt förekom-

mande då man fått en hjärnskada.

– Det beror på att hjärnan är stressad. Den kan inte själv avgöra hur mycket energi som krävs för att man ska orka ta in alla intryck, berättade Soleimani.

Karina Scheibenpflug, leg. sjukgymnast, berättade bland annat om sitt arbete och vilka strategier hon använder för att rehabilitera personer med förvärvade hjärnskador.

På ett grundligt sätt pratade hon även om vilka motoriska svårigheter man kan få till följd av en skada.

Hon menade att beröring är en viktig del av rehabiliteringen. Den

kan exempelvis ha en lugnande effekt, men kan även hjälpa personen att hitta kroppsdelar på nytt som blivit förlamade.

Senare visade Scheibenpflug RGRM, Ronny Gardener Rytmetod. Det är en träningsmetod där man tar hjälp av musik och rytmer, genom ett trumset. Syftet är bland annat att man ska få en bättre rörlighet och styrka i kroppen. Och dessutom få en bättre koordinationsförmåga i armar och ben.

Johan Gustavsson berättade avslutningsvis om sitt liv. Genom en olycka drabbades han av en förvärvad hjärnskada 2001. Även Johans föräldrar berättade om sina upplevelser i samband med att Johan fick sin skada. Framför allt berättade de om det bemötande de fick inom vården.

Text & foto: Christian Kanvik
christian.kanvik@orebro.hjarnkraft.nu

Hjärnskadekoordinator saknas i Kronoberg

Fortfarande saknas hjärnskadekoordinatorer på många orter i Sverige. I september pekade Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft på behovet i Kronoberg genom att arrangera kunskapsdagen Gärna Hjärnan i Växjö. Annett Hessel rapporterar.

I nledningen med Jan-Olof Dahlin som är närstående och ordförande i Västra Götalands länsförening samt styrelseledamot, berörde oss alla med hans personliga berättelse om hur en olycka, som drabbade en av familjens söner, har påverkat och skakat om hela familjen. Tillsammans har de kämpat och J-O Dahlin berättade också vilken god hjälp de kunnat hämta från Hjärnkraft.

Neuropsykologen Joakim Soleimani från Örebro Universitetssjukhus knöt an till Jan-Olof Dahlins berättelse, då han i sitt yrke mött många liknande livsöden. Vi fick en genomgång av hur neurokognitiva förändringar efter en hjärnskada kan yttra sig och hur man kan bemöta dessa. Ett genomgående svar var: stort tålamod.

Susanne Barkvik leg.arbeterapeut/konsult visade oss användbara hjälpmedel som kan underlätta vardagen vid kognitiva svårigheter. MultiComai (innefattar MemoComai, ChronoComai Tidstöd, Pris-

räknare, Krisplan, Kontakter och Ljud) är till exempel en applikation som är användbar för personer med kognitiva funktionsnedsättningar i studie och/eller arbetssituationer. Vissa hjälpmedel kan beställas via arbetsterapeut eller Hjälpmedelsinstitutet (www.hi.se).

Socionomen Birgitta Johansson delade upp oss i diskussionsgrupper för att byta erfarenhet kring sex och samlevnad och gav tips om hur man i sin yrkesroll eller som närstående kan hantera känsliga situationer.

Görel Åkesdotter Baard, hjärnskadekoordinator Stockholms län, arbetar med att se till att den som söker hennes hjälp kommer till rätt instans/myndighet/person för just sin unika problematik. En utförlig rapport "Projekt Hjärnskadekoordinator" finns på Hjärnkrafts webbplats.

Deltagarna ställde direkta frågor om vart de skulle vända sig då det ju i dagsläget inte finns någon koordinator i Kronobergs län som de annars kunde ha fått hjälp av.

Avslutningsvis redogjorde tre samtalsledare från Akta huvudet om syftet med projektet och berättade hur de arbetar med ungdomar i skolorna runt om i landet. Ett givande och uppskattat inslag i slutet av en lång dag.

Inte minst utvärderingarna från deltagarnas, som är blivande assistenter, arbetsledare, LSS-handläggare, medlemmar och närstående visade att kunskapsdagen på konserthuset i Växjö var uppskattad:

"En givande dag med olika ämnen som har fått mig att reflektera både arbetsmässigt och privat."

"Vill börja med att säga tack för en intressant och givande dag! Fick lära mig mycket nytt som jag säkert kommer ha användning för i min assistansutbildning och i mitt framtida yrke! Extra plus till Fuck våld! Vilket underbart jobb de måste göra".

Annett Hessel

Utbildningsansvarig på Hjärnkraft
annett.hessel@hjarnkraft.nu

Kunskapsdagen arrangerades på konserthuset i Växjö. Fotograf: Mats Samuelsson.

Landet runt: Dalarna

Hjärnkraftsvecka i Tandådalen

Hjärnkraft i Dalarna var med på Tandådalsveckan under vecka 34. Vi kom på söndagen och de som inte varit där förut fick en guidning på anläggningen.

Varje dag var det promenad, gympa, vattengympa och avslappning under ledning av sjukgymnast och assistent. En tipspromenad arrangerades också dagligen.

Vidare arrangerades utflykter, bland annat Trollskogen och Köttbulle-stekning vilket var mycket populärt, liksom vandring längs Kungsleden med fika när man kom upp. De som inte kunde ta sig upp fick skjuts av fritidsledarna.

Fredag kväll var det festligheter med god mat och underhållning.

Lördag var det hemfärd efter en underbar vecka.

Elvy Munnukka

De rara trollen i Trollskogen.

Vandring med eller utan stol längs vackra Kungsleden.

Tipspromenad arrangerades dagligen.

Höstfest med Hjärnkraft i Dalarna

Lördagen den 15:e oktober träffades vi, ett 20-tal Hjärnkraftare i Dalarna, för att fira den årligen återkommande Höstfesten i bystugan i Bodarna.

På programmet stod förutom att äta Elvys köttfärslimpa med svampsås och till kaffet ta en bit bananpaj också att bli underhållna till tonerna av Ainas dragspel och att försöka vinna någon av de framdukade vinsterna i lotteriet.

Alla lät sig väl smaka av bordets läckerheter. Tyvärr så lyckades inte alla vinna varsin vinst, trots att antalet vinster väl översteg antalet gäster. Det blev istället så att en del fick flera vinster medan andra blev utan.

Barbro Bäckström
barbro.backstrom@telia.com

Landet runt: Västmanland

Frivilligvecka i Västerås

Hjärnkraft i Västmanland profilerade sig och Hjärnskadeförbundet vid en vecka då frivilligarbete stod i fokus.

Från Hjärnkraft Västmanland deltog Anette Cabaleiro Löfstedt, Gunnar Olsson och Svea Rosqvist. De ställde upp en diger informationsskärm och delade ut broschyrer om vilka följder en olycka kan medföra.

Frivilligveckan arrangeras av Volontärbyrån som förmedlar frivilliga till organisationer och föreningar.

Svea Rosqvist

Välutrustad monter.

Annonns

Nu finns BOSSE i hela Sverige och tillsammans hittar vi svaren på dina frågor!

BOSSE
30 ÅR
1981-2011

BOSSE - Råd, Stöd & Kunskapscenter erbjuder kvalificerat råd och stöd till personer som har en funktionsnedsättning, är mellan 16-65 år och bor i Stockholms län. Genom ett nytt projekt, BOSSE På Nätet, kan nu BOSSE via Internet erbjuda motsvarande råd och stöd till personer som bor i andra delar av Sverige.

För dig som har personlig assistans erbjuder vi skräddarsydda utbildningar för dig och dina assistenter. Utbildningen finansierar du via din assistansersättning.

Besök vår hemsida eller kontakta oss så berättar vi mer.
Välkommen att boka en träff som passar dig!

BOSSE
Råd Stöd & Kunskapscenter

Landet runt: Norrbotten

Teaterbesök på Vassholmen

På Vassholmen, mitt i Kalix älv håller teaterföreningen Bröt årligen en föreställning. För att komma sig ut på Vassholmen måste man färdas över vatten. En liten färja går, i anslutning till föreställningarna, över till Vassholmen.

Det är två akter á cirka en timma med en lång fika-paus emellan.

Pjäsen handlade om arbetslösheten i glesbygden, eller hur det kan gå när man får en "lönsam" idé, vilken man kan söka EUBidrag för.

Som publik kunde man få sig många skratt, speciellt åt en arbetslös ung man, en "fas 3'are" som agerade tolk när det kom en EU-delegat med modersmål tyska. Den-

Scenen ute på Vassholmen.

ne unge man kunde inte ett ord tyska, utan översatte som han tyckte kändes bra.

Det slank in både en eko-medveten, övervintrad hippie, kommunalråd, landshövding och Maud Olofsson.

Britta Berggren
Luleå lokalförening

Annonns

RehaCom – datoriserad neurokognitiv träning. från Hasomed Tyskland, översatt till svenska.

Ett evidensbaserat träningsprogram som möjliggör effektiv kognitiv rehabilitering efter en stroke, encefalit, TBE, MS eller vid ADHD, Asberger och autism.

Användarvänligt, brett utbud av olika program. Träningen bör starta så tidigt som möjligt på tex en Rehabiliteringsenhet, och kan sedan enkelt fortsätta i hemmiljö på egen hand.

Nu svensk återförsäljare: **KARRTEAM**
www.karrteam.com, 070-305 66 14

Landet runt: Stockholm

Stockholm i ord och bild

Ute var det mörkt och ruggigt men inne varmt och gott när ett tjugotal medlemmar samlades den 22 november till en medlemsträff med temat "Stockholm i ord och bild".

Vice ordförande Åke Grapengiesser inledde med att informera om föreningens verksamhet och närvarande styrelsemedlemmar passade på att presentera sig. Eliane, som arbetar på Hjärnkrafts kansli och som också är stockholmsguide, berättade och visade sedan bilder från sina vandringar i olika delar av Stockholm; Gamla Stan, Södermalm, Riddarholmen och Långholmen. Det blev glimtar ur Stockholms spännande historia.

Nöjda medlemmar drog sig efter några timmar hem-åt efter att fått veta att det till våren blir ny en träff med samma tema då i form av en vandring på Långholmen.

Text & bild: Eliane Högberg

Annon

Vi gör det möjligt.

Beställ nya kurskatalogen på 044-781 46 50
eller besök www.furuboda.se

FURUBODA
Folkhögskola

2012 är det dags för stämman igen

Hjärnskadeförbundet Hjärnkraft har förbundsstämma vartannat år. Förbundsstämman är förbundets högsta beslutande organ och fattar beslut om Hjärnkrafts verksamhet de kommande två åren. Stämman hålls den 13 - 14 oktober i Stockholm.

Det är förbundsstämman som fattar beslut om vad Hjärnkraft ska arbeta med de kommande två åren. Man godkänner också förbundsstyrelsens redovisning av verksamhet och ekonomi för den gångna stämperioden.

Ombuden har makten

På förbundsstämman är det ombuden som har makten. Varje länsförening utser ombud. De väljs på respektive länsförenings årsmöte. I många föreningar brukar man samla länsföreningen och gå igenom handlingarna inför stämman. Det brukar ge trygghet för den som skall vara ombud. Då vet man vad den egna föreningen tycker i olika frågor. Samtidigt kan den diskussion som kommer på stämman ge nya fakta, nya infallsvinklar och ändra förutsättningarna i en fråga. Då får föreningen lita på sitt ombud som kanske måste jämkas lite i förhållande den egna föreningens ursprungliga åsikt. Diskussionen före beslut är en viktig del i förbundsstämman.

Alla kan delta på stämman

Även en enskild medlem har möjlighet att vara med på förbundsstämman, för att se och höra vilka diskussioner som förs i olika frågor. Kravet för att få delta är att man skriftligen meddelar förbundskansliet två veckor före stämman. Alla som deltar i stämman får föredragningslista och handlingar, en så kallad Stäm-mobok.

Kom med förslag - Motionera

Samma sak här. Alla kan motionera till Förbundsstämman. En motion är helt enkelt ett skriftligt förslag till

stämman i någon fråga som man tycker är särskilt viktig. Förbundsstyrelsen måste då diskutera förslaget och tala om hur man ser på det. Förbundsstyrelsen ska lämna sitt förslag till stämman. Om Förbundsstyrelsen inte håller med om förslaget föreslår man stämman att avslå motionen. Håller förbundsstyrelsen med så föreslår man stämman att bifalla motionen. Ibland kan det hända att förbundsstyrelsen tycker lite "mitt emellan" då kan man avstå från att ha ett eget förslag eller man kan föreslå förbundsstämman att bifalla en del av motionen och avslå en annan del.

Det är viktigt att motionera i olika frågor för att det ska vara en levande diskussion inom vårt förbund och för att alla ska kunna komma till tals. Även här gäller att såväl enskild som lokalförening ska skicka sin motion till den Länsförening man tillhör. Länsföreningen ska behandla motionen på ett styrelsemöte. Motioner ska ha kommit in till förbundskansliet senast den 15 april för att tas upp på förbundsstämman.

Vem vill du ska sitta i förbundsstyrelsen?

Mellan stämmorna är det förbundsstyrelsen som fattar beslut. Styrelsen väljs på stämman. För att ta fram kandidater finns en valberedning. De vill gärna ha in förslag.

Det är länsföreningarna som nominerar kandidater till förbundsstyrelsen. Lokalförening eller enskild medlem kan också nominera men gör det via sin länsförening. Länsföreningen ska ta upp förslaget på ett möte och kan då ställa sig bakom eller bara välja att skicka in det till valberedningen.

Valberedningen ska ha alla nomineringar senast den 31 januari 2012. Valberedningen har rätt att, utöver de nominerade kandidaterna, själva lämna förslag till kandidater.

För att kunna väljas till förbundsstyrelsen krävs att man är medlem i Hjärnkraft och betalat sin medlemsavgift.

hjärnskadeforum.se

Hjärnskaderehabilitering på nätet!

På Hjärnskadeforum finns information om hjärnskaderehabilitering runt om i landet. Den som har fått en traumatisk hjärnskada, stroke eller afasi, är närstående, vårdpersonal och andra intresserade, kan enkelt söka information.

Är er anläggning med?

Allt fler hittar till Hjärnskadeforum. Här har du ett oslagbart tillfälle att marknadsföra er verksamhet.

Hör av er så lägger vi in era kontaktuppgifter. Allra bäst är det om ni själva får ett lösenord så att ni kan presentera er lite mer utförligt. Hör av er till webmaster Annett Hessel 08-447 45 35, e-post annett@hjärnkraft.nu.

Vi gör det möjligt!

Möt oss i Samspel - ett projekt för musikaliska möten.

www.projektsamspel.se

www.furuboda.se

FURUBODA
Kompetenscenter

Julkryss

	TAR BARN PÅ ALLVAR	KORS- ORD	50 I ROM	GER SÄMRE UTSIKT	I PAR MED DAMER		LAST- PLATS	FET FIRRE	MÄK- TIGT		SÄTTER MAN LÄTT I HALSEN	BLIR MÅNGA SITT- ANDE FRAM- FÖR
		KAN ORSAKA OMVAL		MITT I PRICK	VASSTRÅ ÄNNU KORTARE			SMUTS FALLER SENT PÅ GAMLING				
	SITTER I KLIGTRET HJÄRT- KAMMARE								UTAV I KORTHET			
				LEVER I LAGLÖS- HET						KAN BAR HALS	ÄR OFTA PACKAD	DEN HAR LÅG SANN- INGSHALT
			ÄR TRYGG MARK UNDER FÖTTERNA	NÅGOT FÖR HYVELN	TAG OFTA I ÖRONEN	HAR VISSA TÄRTOR						
							STIGER I GRAD- ERNA SNATT					HON DANG- ADE I GREASE
	KÖPT	PÅ GAM- MENY			LÄNG- RE AV				TRILLADE AV PINN GJORDE ETTAN			
								ASÄT- ANDE GOJA	TA PAUS			
	BUAS USEL KANSKE			KEDJE- LJUD	LIGGER DET AN- GRÄNS- ANDE		GÖR BIL SOM BYTER FÄRG?	TROLLAS FRAM UR HATT				
			TÖRKAR NÅGOT ATT RÅK- NA MED				INTE FLERA SEG MED ACK			HUVUD- GÄSTER		SAKNAR ERFAR- ENHET
	ÄR VIG SOM SUR SAFT				ÄR RARITET STOPPA- DE I SIG							
									MJUK- GÖRA	NÅS PER BÅT STOR- VILT		
		BETER SIG HUG- DJUR	PLAN- TERAT				PLUGGA! ENTRÉ I DET BLÅ				DEN KALLA PERI- ODEN	
			GER BRA FÄSTE		LÅNG TID	FÅR UTSTÅ PRESS IBLAND						
											BRUKAR BAR- FOTAD HÄST	LEVER PÅ SINA LÄSTER
	FRAM- FÖRS STUMT			KAN FÖLJA PÅ RÅT MASKA		GJORDES DET PÅ HUVUDET	SÖLGUD I FAT FÖR LAGRING			KAN ROVAN		
									TVÄRSLÅ PÅ DÖRR	KRAN- DEL		
	NATTLIG HOARE	TITAN I SYS- TEMET	EN ANNAN FEMMA		PLATS FÖR VILLA KAN FRÖ					HYLLAN- DE DIKT VILL INTERN		
							RAST- ER					
			GÄSS I ENTAL			GRUV- GÅNG					TILL- TÄLAS MÅNGA MED	

VINN TVÅ TRISSLOTTER

DE TRE FÖRST ÖPPNADE RÄTTA LÖSNINGARNA VINNER TVÅ TRISSLOTTER. SKICKA IN LÖSNINGEN TILL: HJÄRNSKADEFÖRBUNDET, NYBOHOVSGRÄND 12, 1 TR, 117 63 STOCKHOLM. MÄRK KUVERTET MED "JULKRYSS". GLÖM INTE ATT ANGE DITT NAMN OCH DIN ADRESS. SENAST DEN 20 JANUARI VILL VI HA DITT SVAR.

LYCKA TILL OCH KRYSSA LUGNT!

Hjärnkrafts läns- och lokalföreningar och "Nätet"

Hjärnkraft i Dalarna

Seppo Munnuka
Tel: 0243-230 791
e-post: barbroelvy-seppo@hotmail.com
Barbro Bäckström
e-post: barbro.backstrom@telia.com

Hjärnkraft i Gävleborg

Märta Söderberg
Tel: 026-19 01 68
e-post: marta.soderberg@live.se

Hjärnkraft i Halland

Jan-Åke Johansson
Tel: 0340- 66 22 73
e-post: hjarnkraft_halland@hotmail.com

Hjärnkraft i Jämtland

Yvonne Olofsson
Tel: 0693-313 12
Mobil: 070-666 218 50
e-post: olofsson2@live.se

Hjärnkraft i Jönköping

Rolf Forsén
0383-507 68
e-post: rolf.forsen@tele2.se

Hjärnkraft Blekinge

Anna-Karin Olsson
e-post: anna-karin.olsson2@telia.com

Hjärnkraft i Kalmar

Kansliet, tel: 0480-292 84
Mobil: 070-428 01 37
Fax: 0480-274 64
e-post: hjarnkraftikalmar@telia.com
hemsida: www.kalmar.hjarnkraft.nu
Nätet: Kerstin Svensson
Tel: 0499-208 88
Birgitta Rolfsdotter
Tel: 0485-404 99
e-post: birgittarolfsdotter@hotmail.com
Göran Mattsson, Västervik
0490-320 55
Roland Hasselqvist
Tel: 0492-123 04
Carolina Melz
076-316 98 59

Hjärnkraft i Kronoberg

Per-Erik Nilsson, se Skåne

Hjärnkraft i Norrbotten

c/o Gerd Rönqvist
Tel: 0921-174 15
e-post: gerd.ronnqvist@hotmail.se
Nätet: Ingemar Johansson
Mobil: 070-534 53 88
e-post: ingemar.johan@telia.com
Britta Berggren
Tel: 0920-147 46
e-post: brittaberggren@hotmail.com

Hjärnkraft i Skåne

Tel: 046-32 30 90
Fax: 046-158 157
e-post: hjarnkraft.skane@tele2.se
Nätet: Per-Erik Nilsson
Tel: 046-14 88 78

Lokalförening Malmö med omnejd

Ingegerd Persson
046-73 18 14
e-post: luddeoco@hotmail.com

Lund

Kansliet: tel 046 - 14 88 78
e-post: hjarnkraft@tele2.se
Christina Schalin
Tel: 046 - 12 95 94

Hjärnkraft i Stockholm

Kansli, tel: 08-447 45 31
e-post: kansli@sthlm.hjarnkraft.nu
Hjärnskadekoordinator, Stockholm
Görel Åkesdotter Baard
08-447 45 38

Hjärnkraft i Södermanland

c/o Mona Sandström
Mobil: 0708-805 641
e-post: jogero25@yahoo.se
Nätet: Eric Axelsson
Tel: 016-12 25 13

Hjärnkraft i Värmland

Kansliet, tel: 054-184 185
e-post: hjarnkraftvarmland@telia.com
Nätet: Ulla-Britt Andersson
Tel: 054-10 08 71, 070-650 36 88

Lokalförening Karlstad

Anette Aronsson
054-184 185
hjarnkraftvarmland@telia.com
Nätet: Gunilla Axelsson
e-post: axelssong@hotmail.com

Hjärnkraft i Västerbotten

Brage Bergström
Tel: 0910-179 53
Hans Hedin
Tel: 0935-206 75
e-post: hans.hedin@tele2.se
Nätet: Mikael Olofsson
Tel: 090-77 56 53
Mobil: 070-646 67 09
e-post: mikael.olofsson@bredband.com

Lokalförening Umeå

Mikael Olofsson
Tel: 070-646 67 09
e-post: hjarnkraft.umea@ac.hso.se

Lokalförening Skellefteå

Curt Nilsson
070-631 53 41
e-post: hjarnkraft.ac@telia.com

Hjärnkraft i Västmanland

Sven Rosqvist
Tel: 021-33 01 67
e-post: s.rosqvist@bredband.net

Hjärnkraft i Västra Götaland

Lars Claesson
Tel: 0321-143 84
Mobil: 0730-201 231
e-post: lars.claesson@bredband.net

Lokalförening Göteborg med omnejd

Kansliet, tel: 031-24 32 34
e-post: info@hjarnkraftgoteborg.se
hemsida: www.hjarnkraftgoteborg.se
Nätet: Britta Lindstedt
Tel: 0704-371 624
e-post: tittibritta@hotmail.com

Lokalförening Fyrbodalen

Kansliet, tel: 0522-194 40
e-post: hjarnkraft.fyrbodalen@brevet.nu
Nätet: Rune Nilsson
Tel 070-374 94 31
e-post: spider.rn@hotmail.com
Eva-Caisa Ehrnlund, tel: 0522-718 80

Lokalförening Skaraborg

Kansliet, tel: 0511-129 70
e-post: skaralokalen@skara.net
Nätet: Matias Andersson
Tel: 051-219 79, 0703-32 15 25

Lokalförening Borås Sjuhärad

Sonja Engdahl
Tel: 033- 41 16 64
e-post: sonja.engdahl@telia.com

Hjärnkraft i Örebro

Kansliet, tel: 019-673 21 35
må-to 10-14
0708-27 55 31
Nätet: Johan Gustavsson
0581-314 67, 0707-43 29 60
e-post: johan.m.gustavsson@bredband.se

Hjärnkraft i Östergötland

c/o Fontänen
Västravägen 32
582 28 Linköping
Tel: 0768 – 68 20 50
e-post: hjarnkraft.ostergotland@gmail.com

ULLSTÄMMA – ETT BOENDE FÖR DIG MED FÖRVÄRVAD HJÄRNSKADA

Ullstämman är ett boende där du ska trivas, känna dig trygg och ges möjlighet till rehabilitering i vardagen. Vi stödjer dig att bli så självständig som möjligt. Dina färdigheter och behov styr våra insatser.

Lägenheterna är luftiga, ljusa och har egna terasser. Du har tillgång till gemensamma utrymmen som kan användas för samvaro och måltider. Det är nära till kommunikationer och till Ekholmens centrum. Närområdet bjuder på vackra omgivningar med möjlighet till avkoppling och friluftsliv.

[Här får du ett individuellt anpassat stöd](#) som hjälper dig att skapa struktur, rutiner och planering i din vardag. Vi ger dig personaltöd i hushållsaktiviteter som städning, tvätt och matlagning. Vi verkar också för att ge dig en meningsfull och aktiv fritid samt knyta nya kontakter.

[Utifrån dina önskemål och behov](#) upprättar du och din kontaktperson på boendet en personlig genomförandeplan. Här beskrivs hur vår samverkan ska se ut för att du ska nå högsta möjliga livskvalitet.

[Frösundas sätt att arbeta](#) uppfyller internationellt ställda krav och sedan oktober 2009 är vi kvalitetscertifierade enligt ISO 9001:2008.

[Vill du veta mer? Välkommen att ta kontakt med oss!](#)

Joakim Lavesson

Tel: 08-505 23 548, joakim.lavesson@frosunda.se

frosunda.se/ullstamma

frösunda.
omsorg för högsta livskvalitet. oavsett.